ONS MARKENBOEK

Gorssel, februari 2022 - 40e jaargang no. 1

Historische vereniging
De Elf Marken
Gorssel

De Elf Marken zijn: Epse en Dommer, Dorth, Schoolt, Gorssel, Eschede, Harfsen, Eefde, Rijsselt, Angeren, Almen, Wolfeler

Ons Markenboek

Ons Markenboek
Uitgave van de Historische Vereniging De Elf Marken te Gorssel

De vereniging is opgericht op 27 september 1983 en heeft ten doel 'de beoefening van de geschiedenis in het algemeen en in het bijzonder die van het grondgebied van de gehele voormalige burgerlijke gemeente Gorssel, alsmede de bevordering in zo breed mogelijke kring van de belangstelling voor de geschiedenis van de voormalige gemeente Gorssel in al haar aspecten'.

Verenigingsadres
Het Tramstation, Van der Capellenlaan 4, 7213 AG Gorssel
Website: www.deelfmarken.nl; e-mail: info@deelfmarken.nl

Bestuursleden

J. (Jan) Haijtink, voorzitter	0575-492692
J. (Johan) te Linde, secretaris	0575-517369
J.M. (Annette) van Meel, penningmeester	0575-494341/06-53861438
H. (Henk) Hietbrink	0575-491992
H.G. (Henk) Pelgrum	0575-431781/06-53525471
J.G. (Koos) Bleeker	0575-494096
A.R. (Arend) Rolden	0575-493458
J. (Joop) Hekkelman	0575-491726/06-53517411
A.M. (Ad) de Ruiter	0575-492139
G.H. (Gerri) Smale-Bielderman	06-51019087
J.H. (Jan) Huisjes	0575-511352

Erevoorzitter: W.J. (Willy) Holtslag-Harkink

Werkgroepen

Redactiecommissie Ons Markenboek	A.M. (Ad) de Ruiter	0575-492139
Werkgroep Communicatie	G.H. (Gerrit) Groot Wassink	0575-491224
Werkgroep Bibliotheek	J. (Joop) Hekkelman	0575-491726/06-53517411
Werkgroep Excursie & lezingen	H.G. (Henk) Pelgrum	0575-431781/06-53525471
Werkgroep Genealogie	H.G. (Henk) Pelgrum	0575-431781/06-53525471
Werkgroep Archeologie	J. (Johan) te Linde	0575-517369
Werkgroep Het Tramstation	A.R. (Arend) Rolden	0575-493458
Subwerkgroep Exposities	H. (Henk) Hietbrink	0575-491992
Werkgroep archiefonderzoek	vacant	
Subwerkgroep Archief & fotoarchief	J. (Joop) Hekkelman	0575-491726/06-53517411
Werkgroep Automatisering	J.M. (Annette) van Meel	0575-494341/06-53861438
Werkgroep Begraafplaats & monumenten	H. (Henk) Hietbrink	0575-491992
Werkgroep Streektaal	J. (Joop) Hekkelman	0575-491726/06-53517411
Bezorging Ons Markenboek	A.M. (Ad) de Ruiter	0575-492139

Redactiecommissie
A.M. (Ad) de Ruiter, tel. 0575-492139, e-mail: capellenhof@gmail.com
A.M. (Mieke) Geerlink-van der Gang, tel. 0575-492183, e-mail: mieke.geerlink@kpnmail.nl
G.H. (Gerrit) Groot Wassink, tel. 0575-491224, e-mail: g.grootwassink@gmail.com

Ons Markenboek

40e jaargang no. 1, februari 2022

INHOUD

2 Mededelingen van het bestuur en de redactie

5 Verslag van de Algemene Ledenvergadering op 9 november 2021

7 Watersnoodramp 1953, Gorssel adopteert Bruinisse
Gerrit Groot Wassink

27 Teuntje Holtslag en de foute 'Jannen'
Wilma Groot Enzerink

31 Uit het archief (10): Kaalslag aan de Joppelaan
Mirjam van Velzen-Barendsen

32 Uit De Gids van 6 juni 1952
Boterfabriek in Almen wordt gesloten

34 Toen en Nu (22): Kruispunt nabij Dennenbosch in Eefde

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR EN DE REDACTIE

Van het bestuur

Het nieuwe jaar is alweer een aantal weken oud. Bestuur en redactie wensen u een voorspoedig 2022. We hopen ook dit jaar weer met hetzelfde enthousiasme met u samen te werken.
We hopen met de recente coronaversoepelingen weer bijeenkomsten te kunnen organiseren. Voor aankondiging hiervan verwijzen we u naar de nieuwsbrief, de regionale pers en naar de websites van de dorpen.

Herziening en aanvulling van 'De Voet Dwars'

Zoals eerder gemeld is een werkgroep met als leden Henk Bruil, Roel Hendriks, Homme Krol, Piet Meininger en Johan te Linde bezig om 'De Voet Dwars' (1995) te herzien. Het boek heeft als werktitel 'Gemeente Gorssel in bange dagen'. De teksten zijn zo goed als klaar, maar het verzamelen van geschikte foto's is nog een flinke klus. Het doel om het vernieuwde boek in mei 2021 uit te laten komen is mede als gevolg van de pandemie niet gehaald. De huidige streefdatum is mei 2022.

Viering meer dan 75 jaar vrijheid

In 2020 en ook in het uitgestelde herdenkingsjaar 2021 is het programma voor de viering van '75 jaar vrijheid' niet uitgevoerd zoals de bedoeling was. Wel kon in het afgelopen voorjaar in het Tramstation de expositie over de Tweede Wereldoorlog bekeken worden. Verder kunnen aan de hand van een beschrijving nog routes worden gefietst die verhalen uit de Tweede Wereldoorlog tot leven brengen.

Contributie 2022

Zoals u in de nieuwsbrief heeft kunnen lezen is de contributie voor 2022 verhoogd van € 20,- naar € 25,- per persoon/echtpaar. Deze verhoging is goedgekeurd in de Algemene Ledenvergadering van 9 november jl. Voor leden die een machtiging hebben afgegeven is dit bedrag in januari afgeschreven.
Diegenen die geen automatische incasso hebben toegestaan, verzoeken wij de contributie zo snel mogelijk over te maken op NL12RABO0301405611 t.n.v. De Elf Marken. Ook zijn er leden die in 2021 vooruit hebben betaald. Wilt u even controleren of u het juiste bedrag hebt betaald? Als u een factuur wenst, kunt u deze aanvragen via e-mail aan: penningmeester.dem@outlook.com. Uiteraard zou u ons enorm helpen door een machtiging af te geven voor de jaarlijkse incasso. Dit kunt u aangeven via de website, of door de penningmeester een mail te sturen.

RaboClubSupport

De Rabobank Noord- en Oost-Achterhoek organiseert ieder jaar een clubactie onder de naam RaboClubSupport. In oktober 2021 konden de leden van deze bank stemmen uitbrengen op verenigingen waar ze lid van zijn. De actie heeft voor

De Elf Marken € 620,13 opgebracht (vorig jaar was dat € 528,-). In onze regio is dat het op één na beste resultaat. Alle stemmers hartelijk dank.

Lezingen voorjaar 2022
In 2022 organiseert De Elf Marken het jaarlijkse gezamenlijke evenement met het Historisch Genootschap Lochem Laren Barchem. Er wordt geprobeerd in mei 2022 een datum te vinden voor de al enkele keren uitgestelde lezing door de bekende auteur van oorlogsboeken en tv-programmamaker Ad van Liempt onder de titel '1945 - jaar van contrasten'. 1945 was voor het grootste deel van Nederland het jaar van de bevrijding, maar toch was het geen jubeljaar: daarvoor waren de problemen die na de bevrijding opkwamen te groot en te ingewikkeld. Dit is ook het thema van het boek '1945, de afrekening' van Ad van Liempt, dat in april 2020 is verschenen bij Unieboek/Het Spectrum. Voor aankondiging van deze lezing verwijzen we u naar de nieuwsbrief, de regionale pers en naar de websites van de dorpen.

Gorssel: ledenvergadering 2020/2021
Op dinsdag 9 november is in de kerkzaal van Gorssel de ALV 2020/2021 gehouden. Er waren ongeveer vijftig bezoekers. Tijdens deze bijeenkomst hebben we afscheid genomen van penningmeester Guus Bosman en is Annette van Meel benoemd als nieuwe penningmeester. Daarnaast zijn zes bestuursleden herbenoemd. Een verslag van de ALV vindt u elders in dit Markenboek en u kunt het ook op onze website vinden. Het jaarverslag van de secretaris over 2021 is eveneens te vinden op de website van de vereniging.
Na afhandeling van de agenda van de ledenvergadering vertelde Joop Hekkelman over zijn betrokkenheid met onze streektaal en na de pauze werden in plaats van een lezing enkele films van Allemaal1 TV vertoond. Deze filmpjes zijn gemaakt in het kader van de herdenking van de bevrijding. Enkele leden van de vereniging verleenden hieraan hun medewerking.

Genealogische dag
De genealogische dag van 2020 was uitgesteld tot een nader te bepalen datum in 2021. Vanwege de coronacrisis kon deze bijeenkomst ook in 2021 niet doorgaan. Het ligt nu in de bedoeling om deze bijeenkomst in april 2022 te houden. Als voorlopige datum is gekozen voor zaterdag 23 april, in de kerkzaal Gorssel. Op deze dag staan de stambomen van de families Korenblik en Korenblek centraal.

Exposities tramstation
Na de zomervakantie van 2021 is de reeks exposities voortgezet. Op 30 oktober werd de tentoonstelling over Joan Derk van der Capellen geopend. Dit is een gezamenlijke tentoonstelling met een burgercomité uit Zwolle. De expositie loopt nog tot eind februari 2022. Omdat we nu precies tien jaar tentoonstellingen in

het Tramstation organiseren heeft deze tentoonstelling het predicaat 'jubileum-tentoonstelling' gekregen.

Onbekende foto

Wie herkent de mannen op onderstaande groepsfoto en weet wanneer en bij welke gelegenheid het plaatje is geschoten? We kennen de namen van twee heren: links op de onderste rij is Gert Hekkelman en de derde persoon van rechts op de bovenste rij is Wim Roeterdink.
Reacties graag via info@deelfmarken.nl of naar het Tramstation, Van der Capellenlaan 4, 7231 AG Gorssel.

De foto in het vorige Markenboek (39e jaargang nr. 4, november 2021, p. 6) toont boerderij Groot Reeve in Harfsen (met dank aan Joop Hekkelman en de huidige bewoner).

Kopij voor het volgende nummer moet uiterlijk **zaterdag 19 maart 2022** bij de redactiecommissie binnen zijn, graag met afbeelding.

VERSLAG VAN DE ALGEMENE LEDENVERGADERING
9 november 2021

1. Opening en mededelingen
Voorzitter Jan Haijtink kon om 19.30 uur bij de opening van de vergadering ongeveer 50 leden in de kerkzaal van de protestantse kerk in Gorssel verwelkomen. Hij begon zijn openingswoord met de opmerking dat hij blij was dat het uiteindelijk toch nog gelukt was om dit jaar een ledenvergadering te houden. De vorige ledenvergadering was op 9 april 2019. Vanaf maart 2020 tot oktober 2021 was het als gevolg van de corona-pandemie niet mogelijk geweest om de leden bij elkaar te roepen. Vervolgens bracht de voorzitter ons op de hoogte van het laatste nieuws over de toestand van onze erevoorzitter Willy Holtslag. Willy heeft een of meerdere tia's gehad en verblijft momenteel voor revalidatie in het Bastion, onderdeel van Sensire De Lunetten Zutphen.
Daarna maakte onze voorzitter melding van enkele geplande evenementen in het voorjaar van 2022. Of ze doorgaan hangt af van de dan geldende corona-maatregelen. Dit geldt voor de jaarlijkse genealogische dag in Gorssel en voor de lezing van Ad van Liempt. Deze twee activiteiten staan voor april en mei op het programma.
De ontwikkeling van het ledenbestand is als volgt: na eerdere kleine dalingen in 2018 en 2019 is het aantal leden in 2020 niet verder gedaald. Als gevolg van de Jumbo plaatjesactie is een kentering ingezet. We hebben nu 713 leden. Daarnaast hebben we 75 (sponsor)leden, zodat er nu in totaal 788 leden zijn Na deze mededeling over het verloop van het ledenbestand werd de agenda verder afgewerkt.

2. Notulen van de algemene ledenvergadering op 9 april 2019
Deze notulen waren afgedrukt in OMB 37e jaargang nummer 3, augustus 2019 en werden zonder op- en aanmerkingen onder dankzegging voor de samensteller vastgesteld.

3. Jaarverslagen secretaris over 2019 en 2020
Het jaarverslag 2019 was gepubliceerd in OMB 38e jaargang nummer 1, februari 2020. Het jaarverslag 2020 is te vinden op de website van De Elf Marken (www.deelfmarken.nl). Er kwamen geen vragen over beide jaarverslagen.
Ze werden met algemene stemmen goedgekeurd.

4. Financiële jaarverslagen 2019 en 2020
Bij de bespreking van de jaarverslagen over 2019 en 2021 verwees verantwoordelijk penningmeester Guus Bosman naar de schriftelijke toelichting.
Het resultaat over 2019 was met een positief saldo van € 5.859 een stuk beter dan voorgaande jaren. Dit resultaat is vooral te danken aan de extra verkoop van het boek over Gorssel. Toch was er nog een klein exploitatietekort van € 402.

Het resultaat over 2020 bedroeg € 1.845. De coronacrisis leidde tot minder activiteiten, terwijl de vaste lasten uiteraard gewoon doorliepen. Dat heeft geleid tot een exploitatietekort van € 2.123. Mede dankzij de bijzonder succesvolle Jumbo-actie en de inkomsten uit de verkoop van verschillende boeken is het eindresultaat dus toch positief.

5. Verslag kascommissie
Namens de kascommissie voerde Gerrit Addink het woord. Hij had met Carolien van Poecke de boekhouding gecontroleerd en in orde bevonden. Vervolgens vroeg Gerrit Addink aan de vergadering de penningmeester te dechargeren. Nadat de voorzitter eerst de kascommissie bedankt had, bedankte hij Guus Bosman en zijn opvolger Annette van Meel voor het vele werk en onder groot applaus werd hun decharge verleend.

6. Verkiezing kascommissielid
Aftredend was Gerrit Addink. Een nieuw kascommissielid diende gevonden te worden. Spontaan meldde H.A. Crone zich aan. Hij werd met algemene instemming benoemd.

7. Voorstellen van het bestuur
Per saldo is in 2020 een negatief exploitatieresultaat ontstaan van € 2.123. Het exploitatieresultaat is al vele jaren negatief. Het bestuur stelt daarom voor de contributie vanaf 2022 met € 5,- te verhogen naar € 25,- per persoon/echtpaar. De laatste contributieverhoging dateerde van 2013 (van € 16,- naar € 20,-).
Verder stelt het bestuur voor de (2 á 3) leden die in het buitenland wonen de rekening voor de verzendkosten te presenteren. Deze kosten liggen hoger dan de binnenlandse verzending. Een boekje naar het buitenland verzenden kost nu € 4,65, dus € 18,60 per jaar. Beide voorstellen werden door de vergadering aangenomen.

8. Bestuursverkiezing
Als nieuw bestuurslid en nieuwe penningmeester als opvolger van Guus Bosman werd Annette van Meel uit Gorssel door Jan Haijtink aan de aanwezigen voorgesteld. Annette was vele jaren penningmeester van de Gorsselse Oranjevereniging. We zijn blij dat Annette haar kennis voor onze vereniging wil inzetten. Onder applaus werd Annette in het bestuur gekozen. Aftredend en herkiesbaar in 2020 waren Henk Hietbrink, Johan te Linde en Henk Pelgrum. Aftredend en herkiesbaar in 2021 waren Jan Haijtink, Arend Rolden en Ad de Ruiter. Zij werden door de vergadering met algemene instemming voor een periode van drie jaar herkozen. Wij hopen, dat zij nog vele jaren hun krachten aan onze vereniging kunnen geven. Het bestuur bestaat nu uit elf leden en is daarmee voltallig.

9. Afscheid Guus Bosman
Jan Haijtink memoreerde dat Guus in 2019 begonnen was als nieuwe penningmeester als opvolger van Koos Bleeker. Op dat moment werd de ledenadministratie losgekoppeld van het penningmeesterschap. Koos bleef de ledenadministratie doen. We konden goed merken dat Guus financieel geschoold was. Als blijk van waardering werd Guus een melange van kaassoorten aangeboden.

10. Rondvraag
Tijdens de rondvraag uitte mevrouw Massink uit Eefde haar zorg over de vele mutaties in het bestuur. Zij vroeg zich af of dat niet ten koste gaat van de continuïteit van de vereniging. Onze voorzitter kon haar geruststellen. Er zijn elf bestuursleden. Als er drie bestuursleden aftreden en onverhoopt alle drie niet weer terugkeren dan blijft er toch een slagvaardig bestuur over.

11. Sluiting
Om 20.15 uur was het eerste gedeelte afgelopen en kreeg Joop Hekkelman de gelegenheid iets te vertellen over zijn betrokkenheid met onze streektaal. Na een korte pauze werden in plaats van een lezing enkele filmpjes van Allemaal1 TV vertoond. Deze filmpjes zijn in 2021 in het kader van de herdenking van de bevrijding gemaakt. Enkele leden van De Elf Marken verleenden hier hun medewerking aan. Aan het eind van de avond bedankte voorzitter Jan Haijtink de aanwezigen voor hun komst en wenste allen wel thuis.

WATERSNOODRAMP 1953
Gorssel adopteert Bruinisse

Gerrit Groot Wassink

De Watersnoodramp van 1953 is de grootste Nederlandse natuurramp van de 20ste eeuw. Een zware noordwesterstorm in combinatie met springtij zorgde ervoor dat grote delen in het zuidwesten van ons land overstroomden. Maar liefst 1.836 mensen overleefden de ramp niet, tienduizenden dieren lieten het leven en ook huizen werden verwoest. Door de gemeente Bruinisse te adopteren beloofde de gemeente Gorssel dit Zeeuwse dorp op allerlei manieren te helpen. Aan de hand van krantenverslagen en gesprekken met onder anderen kinderen (nu 70'ers) die na de ramp in Gorssel gelogeerd hebben, proberen we een beeld te schetsen van de verschillende manieren waarop door de gemeente Gorssel en haar inwoners hulp aan deze Zeeuwse gemeente is verleend.

1953: De watersnoodramp op 1 februari

Wat gebeurde er precies?
Op 29 januari 1953 ontwikkelde zich een noordwesterstorm ten zuiden van IJsland. Via Schotland koerste de storm verder zuidwaarts. Op de noordelijke Noordzee draaide de wind naar noordnoordwest. Het gevolg: een stormveld van 1.000 km lang dat recht op onze kust afkwam.

De storm met windkracht 10 kwam op zaterdagavond 31 januari 1953 bij de Nederlandse kust aan. In Zeeland lag het hoogtepunt van de storm om 22.00 uur, in IJmuiden om 01.00 uur en in Den Helder om 04.00 uur. De zware noordwesterstorm zorgde samen met springtij voor een springvloed. Zeewater stuwde op tot uitzonderlijke hoogtes. Bij Hoek van Holland bereikte het water een hoogte van 3,85 m boven Normaal Amsterdams Peil (NAP). Een gevaarlijk hoge waterstand voor het achterland van Zuid-Holland, waar veel mensen woonden. De hoogste waterstand in Zeeland werd om 03.24 uur gemeten in Vlissingen: 4,55 m +NAP. Veel dijken waren toen niet berekend op deze hoogte en braken.

Dijken braken: rampzalige gevolgen

Op meer dan 150 plaatsen in Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Brabant braken de dijken, omdat ze de hoeveelheid water niet aan konden. De gevolgen waren rampzalig. Zondagmiddag werd de bevolking opgeschrikt door een tweede vloedgolf die nog meer slachtoffers maakte dan de eerste. De watersnoodramp kostte aan 1.836 mensen het leven. De evacuatie telde 72.000 mensen. 47.000 stuks vee en 140.000 stuks pluimvee verdronken. De schade aan de infrastructuur en landbouwgrond was groot. Ruim 150.000 ha grond overstroomde. Het natuurgeweld verwoestte 4.300 huizen en gebouwen en beschadigde er 43.000. De totale schade was 1,5 miljard gulden (wat nu gelijk zou staan aan 5,4 miljard euro).

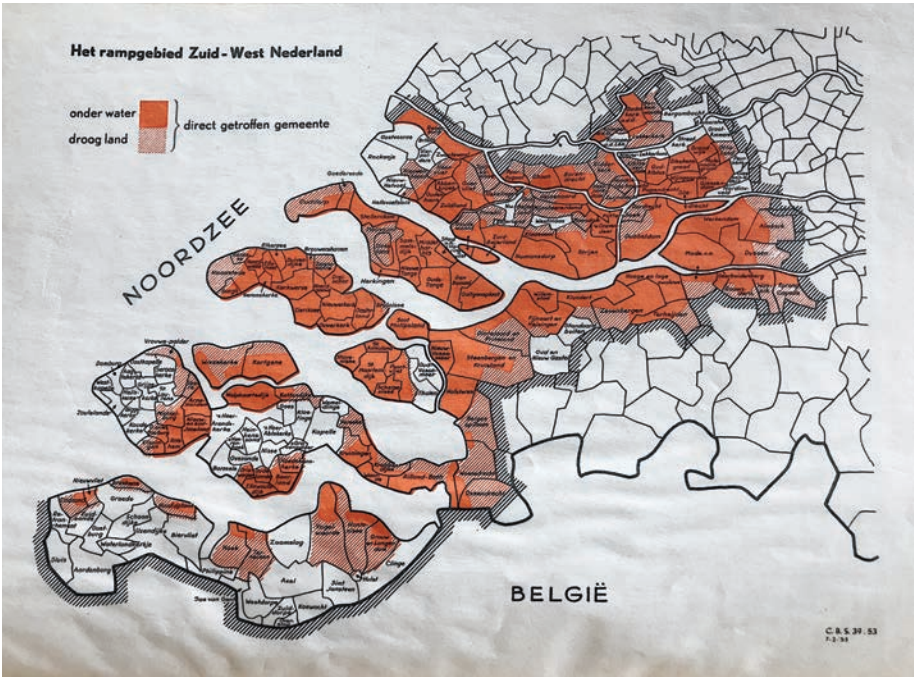

1953: De eerste dagen na de ramp

In binnen- en buitenland ontstonden hulpacties voor de getroffen gebieden. Het Rode Kruis speelde hierin een belangrijke rol. Vanuit de hele wereld werden massaal geld, goederen en kleding gegeven. Op de Nederlandse radio was elke week een geldinzamelingsprogramma te horen onder het motto 'Beurzen open, dijken dicht'. Nederlandse profvoetballers speelden in Parijs een niet-officiële interland tegen Frankrijk, om zo geld op te halen voor de slachtoffers van de watersnoodramp.

Ook hulp vanuit gemeente Gorssel

De gemeenteraad van Gorssel kwam op de dag van de ramp, op zondagavond 1 februari, in spoedvergadering bijeen om te bespreken op welke wijze de gemeente Gorssel zou kunnen bijdragen aan de bestrijding van de gevolgen van de Nationale Ramp. De Raad besloot spontaan een voorlopige bijdrage van *f* 1000 te verstrekken.

Een plaatselijk comité, dat op maandag 2, dinsdag 3 en woensdag 4 februari een huis aan huiscollecte zou verzorgen werd samengesteld uit de volgende dames en heren:

Gorssel: mevrouw Groeneveld en de heren Bakker, Jansen, Oosterveld, Ras, Van Riessen, ds. Schakel en de heer Teerink.

Eefde: mevrouw Van Woudenberg Hamstra en de heren Berenpas, Kamphuis, ds. Scheeres, Sobel, Vis en ds. Van Voorst Vader.
Almen: mevrouw Pasma en de heren Koning, Loman, Van 't Sant en ds. Streefland.
Harfsen: de heren Besselink, Hakvoort, ds. Keuning en de heer Westerdijk.
Joppe en Kring van Dorth: mevrouw Kattendijke, mevrouw De Koning, pastoor Verholt en de heer Winkeldermaat.
Epse: mevrouw Husselman, mevrouw Thate en de heren Van der Tol, Wiltink en Van Wijk.
Via de pers wordt een dringend beroep gedaan op de inwoners, om in het geval men afwezig is als de collectant aan de deur komt, de bijdrage af te dragen bij een van bovengenoemde comitéleden of over te maken op girorekening nr. 10845 van de gemeenteontvanger van Gorssel. Bovendien zullen collectelijsten liggen ten gemeentehuize. Ook verenigingen en instellingen wordt gevraagd om hun bijdrage op dezelfde wijze als bovenvermeld over te maken.
Bovendien kunnen – liefst zo spoedig mogelijk – aan de comitéleden goederen in natura worden opgegeven, waarbij gedacht wordt aan kleding en schoeisel, fietsen, landbouwgereedschap, huishoudelijk materiaal enz.
Met klem wordt de medewerking van alle ingezetenen ingeroepen, opdat geld en goederen voor 8 februari aan de getroffenen via het Nationaal Rampenfonds kunnen worden afgegeven.

Gemeente Gorssel adopteert Bruinisse
Burgemeester Thate van Gorssel heeft al op alle mogelijke manieren geprobeerd zijn ambtgenoot in het vissersplaatsje Bruinisse op Schouwen-Duiveland te bereiken, maar dat lukte niet. Hij deed het telefonisch, via de politie, de provinciale griffie in Middelburg en de regeringsvoorlichtingsdienst. Geen antwoord. Vanuit St. Philipsland trachten de militairen met walkie talkies Bruinisse op te roepen, maar ook dit slaagt niet. Waar zit het gemeentebestuur van dit Zeeuwse plaatsje? In Gorssel kon men er geen antwoord op vinden.

Waarom Bruinisse?
Burgemeester Thate en zijn ambtgenoot Michaëlis van Bruinisse waren beiden verwoed jager en kenden elkaar al voor de ramp. We kunnen er gerust van uitgaan dat dit een rol bij de keuze van Bruinisse als adoptiegemeente heeft gespeeld. Veel meer Nederlandse gemeenten adopteerden een door de watersnood getroffen gemeente.

Journalisten proberen contact te leggen met Bruinisse
Dinsdagmiddag, twee dagen na de ramp, meldden zich twee journalisten op het gemeentehuis in Gorssel. Het zijn chef-redacteur Marinus Geerse van het Deventer Dagblad (een geboren Zeeuw) en zijn collega Lammert Kraayenzank van het Zutphens Dagblad. Beide journalisten hadden in hun dagblad van maandag onder

de titel ”Wij waren te midden der Zeeuwen” al uitgebreid verslag gedaan van wat ze op hun eerste reis naar Zeeland hadden aangetroffen en dat was niet veel goeds. Burgemeester Thate en secretaris Molenaar verlaten de vergadering van B&W om de twee journalisten te vertellen dat het hun speet dat ze geen verbinding met Bruinisse konden krijgen. Men had juist weer een telegram opgesteld voor burgemeester Michaëlis. Zou dit succes hebben? Men wist het niet. En men zou zo graag weten hoe het in Bruinisse is gesteld. De journalisten beloofden burgemeester Thate dat zij op hun tweede reportagetocht naar de rampgebieden zouden proberen in Bruinisse te komen.
”Dat zou prachtig zijn”, riep de burgemeester enthousiast uit. ”Als je erin slaagt er te komen, heb je volmacht van mij om contact te leggen, te vragen wat er nodig is, of men hulp wenst te ontvangen, hoe een bespreking tussen de gemeentebesturen kan plaats vinden, etc.”

De reis begint
Het enthousiasme van de burgemeester sloeg op de journalisten over. Het reisdoel was al bepaald: woensdagmorgen eerst naar Bruinisse. De laarzen achter in de wagen, want ze zouden waarschijnlijk water en modder op hun weg ontmoeten.
Tot Bergen op Zoom was er mist en nog eens mist. Dat zag er niet best uit. Moeilijk rijdend door de dichte nevelslierten bereikten ze Halsteren. Vandaar over en langs duizenden zandzakken, opgeworpen waar eens een dijk had gelegen, rechts en links water, kwam men in Steenbergen. Dan was het via een fraaie betonweg maar een kwartier naar St. Philipsland.

De laatste kilometers
Naar Anna Jacobapolder, waar een veerboot de verbinding met Zijpe op Schouwen en Duiveland onderhoudt, was het toen nog zes kilometer. Het was precies twaalf uur, toen de doorlaatbewijzen aan een politieman werden getoond. Waarheen? Naar het veer. De politieman trok een bedenkelijk gezicht, liep eens rond de wagen, keek naar de uitlaat en fronste zijn wenkbrauwen.
”Om drie uur is het eb. Het water zakt nog, maar u moet rekenen dat er op het ogenblik nog zeker 40 cm water op de weg staat. Als het hoger komt dan uw uitlaat, blijft u in het water staan”. ”En dan”,

De veerpont in rustiger tijden

was de nuchtere vraag. ”Och, als het water zakt kunt u na een tijdje wel verder rijden. Maar reken erop, dat bij vloed het water een meter hoog op de weg staat”. De journalisten bedankten de vriendelijke politieman voor zijn adviezen. Toch besloten ze het er maar op te wagen. Want Bruinisse lag binnen bereik.

De situatie in Bruinisse

Het lukte die dag helaas niet om Bruinisse te bereiken. Wel ontmoeten ze onderweg een visser uit Bruinisse die hen vertelt hoe de situatie daar is. Door middel van een apart artikel in het Deventer Dagblad wordt de gemeente Gorssel geïnformeerd over de situatie in Bruinisse.

Bruinisse is niet in de nacht door het water verrast. Met behulp van zandzakken wist men ’s nachts het hoge water nog tegen te houden. De mensen hadden de gelegenheid om veel bezittingen naar de hoogste verdiepingen te brengen. Pas in de loop van de zondag is het water het dorp ingestroomd. De bevolking begaf zich naar hoger gelegen delen, de Havenkade en de Oudestraat, zodat er geen slachtoffers zijn gevallen. Uitgezonderd een man, die door een gat in de dijk met zijn jeep over de kop sloeg en daarbij werd gedood.

De schade in Bruinisse valt in vergelijking met andere dorpen in dit gebied mee. De woningen zijn maar beperkt beschadigd, doch de huisraadschade is heel groot.

Inwoners geëvacueerd

De meeste mensen leefden die eerste dagen op de zolder die al vol stond met allerlei spullen. Er was geen drinkwater, geen toilet, geen elektriciteit en geen verwarming. De leefbaarheid in het dorp was nihil en het risico op besmettelijke ziekten was hoog. Van de 2400 inwoners van Bruinisse zijn er daarom 1900 geëvacueerd. Vooral vrouwen en kinderen werden per schip afgevoerd. Velen gingen naar opvangcentra in Rotterdam en vandaaruit naar gezinnen elders in het land. Ongeveer 500 personen, voornamelijk mannen, zijn achtergebleven. De meesten van hen woonden in vissersboten. Een groot deel van de bevolking was namelijk mosselvisser. Deze mannen hebben per motorvlet en andere vaartuigen in de omliggende polders en dorpen ongeveer 700 mensen van de verdrinkingsdood gered. Ook in Gorssel zijn evacuées ondergebracht. Dit blijkt uit het verhaal van Marijke Heeren-Jansen op de Haar. Ze was in 1953 nog maar 5 jaar en woonde met haar ouders op de Fitis aan de Berkenweg te Gorssel. Ze weet zich te herinneren dat in een van de vakantiehuisjes in het bos een familie uit Zierikzee tijdelijk woonde. De naam van de familie weet ze niet meer. De vader had in Zierikzee een timmerbedrijf. Nadat Zierikzee weer bewoonbaar was geworden, gingen deze mensen dan ook weer terug. Samen met haar ouders heeft Marijke ze later nog eens bezocht.

Bij de familie Hietbrink aan de Lochemseweg in Joppe werd de familie Kik uit Bruinisse opgevangen. Op de foto mevrouw Kik met in de donkere jasjes haar beide zoontjes. De andere twee kinderen zijn Henk en Mini Hietbrink. Na drie maanden was de situatie in Bruinisse zodanig verbeterd dat ze weer terug zijn gegaan.

Twee weken later

Ook al konden de journalisten Geerse en Kraayenzank Bruinisse niet onmiddellijk bereiken, de gewenste contacten zijn toch tot stand gekomen. Er is overleg geweest tussen Bruinisse en Gorssel. De gemeenteraad van Gorssel aanvaardde de adoptie van Bruinisse formeel en "wenste de gemeente Bruinisse kracht toe teneinde met gezamenlijke inspanning en beproeving de ramp te boven te komen. Was getekend, 17 februari 1953, 15 uur 34, burgemeester mr. J.O. Thate".

In de Provinciale Zeeuwse Courant van vrijdag 20 februari 1953 lezen we een artikel met de titel: "Gorssel helpt Bruinisse". De tekst luidt:

"De gemeenteraad van Gorssel in Gelderland heeft zich accoord verklaard met de voornemens van B. en W. om de zwaar getroffen gemeente Bruinisse te adopteren. Men stelt zich voor te komen tot een hulp, die van mens tot mens en van groep tot groep zal uitgaan. Vrijwilligers hebben zich reeds gemeld om in Bruinisse te gaan werken. Men wil een aantal moeders en kinderen naar Gorssel laten overkomen. In Gorssel werd reeds ƒ 54.000 bijeengebracht. Hiervan wil men ƒ 50.000 in het Nationaal Rampenfonds storten en ƒ 4.000 in een speciaal te vormen Bruinisse-fonds, dat door een uitgebreid comité zal worden beheerd."

1953: De Gorsselse hulploegen

In het Nieuwsblad voor de Hoekse Waard en IJsselmonde van 3 maart 1953 lezen we: "Acht jonge boerenzoons uit Gorssel en omgeving zijn dezer dagen in Bruinisse aangekomen als eerste zichtbare resultaat van de adoptie door de Gelderse Gemeente. Onder leiding van de hier gevormde werkgroepen is direct begonnen met de berging van landbouwmachines en graan, thans nog in schuren in Bruinisse en Oosterland aanwezig". De lage stand van het water in de dode tijen was de oorzaak dat men met succes kon werken.

Chef-redacteur van het Deventer Dagblad Marinus Geerse was een geboren Zeeuw. Vandaar zijn grote belangstelling voor deze Zeeuwse ramp. Samen met zijn Zutphense collega is hij meerdere keren afgereisd naar het rampgebied. Dankzij zijn zoon Peter, die als klein jochie ook een keer mee mocht, beschikken we over enkele foto's en artikelen uit zijn archief.

Al heel snel reisde ook een groep jongens van De Mettray naar Bruinisse. Deze jongemannen hebben indruk gemaakt bij de berging van kadavers. Dit was werk onder zeer moeilijke omstandigheden omdat het land nog steeds onder water stond. Als dank voor deze hulp heeft de gemeente Bruinisse tien jaar lang subsidie verleend aan de Stichting Mettray.

'In de smulpaep' van Bruinisse

Onze twee journalisten uit Deventer en Zutphen waren op zaterdag 7 maart een etmaal in Bruinisse. Uit hun verslag weten we dat je in sommige straten de lieslaarsen nog steeds aan moest hebben. Er dreven dode kippen, biscuitblikken, fruit, stro, matrassen, boeken, etc. door de straten. Als je in winkels of woningen naar binnen keek dan zag je alles onder een dikke laag modder zitten. In bovenverdiepingen kon je natuurlijk nog wel verblijven, maar gas, drinkwater en elektriciteit was er niet, toiletten kon je niet gebruiken. Kortom het was nogal behelpen. En dan te bedenken dat de bewoners die achtergebleven waren om de rotzooi op te ruimen hier nog wel maandenlang mee te maken hebben gehad. Gelukkig waren de meeste vrouwen en vrijwel alle kinderen inmiddels geëvacueerd en veel van de mannen woonden op hun boten.

De secretarie was gevestigd in een hoger gelegen woning dicht bij de haven. Boven naast de burgemeesterskamer was de politie gehuisvest. Bij een ambtenares stond een grote luidspreker waarmee berichten werden omgeroepen. De journalisten hadden geluk, ze mochten op de zolder van het provisorisch ingerichte secretarie slapen. Daar werden door de vrouw van de burgemeester een paar matrassen neergelegd. De gemeentesecretaris en nog een paar andere mannen sliepen hier ook. Gelukkig was er een aggregaat, zodat 's avonds van 6 tot 12 uur het licht het deed.

Voor warm eten was in het dorp een provisorische centrale keuken ingericht. Het eten werd gekookt in ketels uit Gorssel. Op de deur was met krijt geschreven 'In de smulpaep'. Voor 80 cent konden de journalisten samen met 200 harde werkers hier 's avonds een warme maaltijd nuttigen. Ook de Gorsselse hulpploegen hebben hier waarschijnlijk gegeten. De maaltijd bestond uit een heel grote schep aardappelen, worteltjes, doperwten, een bal gehakt en een bord pap na. Ondanks alle ellende was Bruinisse nog steeds een gastvrij dorp.

Het laatste gat in de Oude Dijk

Dijken gedicht

Pas eind maart was het laatste gat in de Oude Dijk gedicht en kon men beginnen Bruinisse droog te maken. Nu konden de Gorsselse schoonmaakploegen aan het werk. Als je de foto's

van de damesschoonmaakploeg bekijkt, dan lijkt het een vrolijke boel. En misschien was het dat ook wel. Voor hen was het waarschijnlijk een groot avontuur in een heel andere wereld.
De eerste maanden na de ramp zijn meerdere hulpploegen in Bruinisse geweest om te helpen. Deze hulp, de geleverde goederen en de financiële bijdrage uit de gemeente Gorssel zijn door inwoners van Bruinisse bijzonder op prijs zijn gesteld. Bij een ramp van deze omvang is elke hulp welkom.

Helaas hebben we geen verslag over wat al die hulpploegen precies hebben gedaan en over hoe zij zelf hun hulpwerk hebben ervaren. Wel hebben we uit het persoonlijk archief van Marinus Geerse een aantal foto's waaruit we kunnen opmaken dat een van de hulpploegen bestond uit jonge vrouwen die met emmers, bezems en dergelijke aan de slag zijn gegaan.
Maar het waren niet alleen groepen jongens, mannen of vrouwen die Bruinisse hielpen met het opruimen en schoonmaken van het dorp. Er werd op veel bredere schaal hulp verleend. De brandweerkorpsen van Gorssel en Almen stelden materieel en vrijwilligers beschikbaar. Ambachtelijke bedrijven werden geholpen met gereedschappen om hun bedrijven weer te laten draaien. Verder werd kleding en schoeisel ingezameld en ter beschikking gesteld. Ook gingen 137 paar sokken, ebreid door dames van de Bond van Plattelandsvrouwen, richting Bruinisse. Kortom, heel veel inwoners van de gemeente Gorssel droegen hun steentje bij.

Er werd niet alleen hard gewerkt, na afloop werd er gezellig gegeten en gedronken

Om bij de coördinatie van een en ander te helpen werd gemeenteambtenaar A. Loor enige tijd op de secretarie van Bruinisse gedetacheerd.
Begin mei kwamen de eerste bewoners terug en weldra volgde de rest. Het leven in het dorp herstelde zich langzaam maar zeker, de winkels deden goede zaken met al die vreemde klanten erbij. Bovendien moest veel huisraad vervangen worden. De boeren in de omgeving van Bruinisse konden weer aan het werk op hun land, dat door een speciale gipsbewerking weer vruchtbaar werd gemaakt. Ook de mosselschepen voeren weer uit, want er moest wel geld verdiend worden. In de woningen was nog wel lange tijd het effect van het zout in de muren te merken, maar als je zo'n ramp hebt meegemaakt dan zijn vlekken op de muren van ondergeschikt belang.

1953: In de zomer kinderen naar Gorssel

Al bij de eerste contacten met Bruinisse had burgemeester Thate aangeboden dat kinderen uit Bruinisse welkom waren in zijn gemeente voor een vakantie, zodat ze weer een poosje in een normale situatie konden leven. Daar is op grote schaal gevolg aan gegeven. Maar liefst 90 kinderen uit Bruinisse hebben zich aangemeld voor een verblijf in de gemeente Gorssel. Voor al deze kinderen is een gezin gevonden dat ze wel een paar weken wilde opvangen. De hele operatie werd geleid

door A.H. Teerink (hoofd der school in Gorssel), J. van Male, mevrouw Nengerman-Dikkeboer en mejuffrouw Tuitert.
Heiny Velthuis-Denekamp herinnert zich de komst van de kinderen nog heel goed.

Links Janneke de Waal,
rechts Anneke en Heiny Denekamp

De destijds zevenjarige Heiny, dochter van garagehouder Denekamp uit de Hoofdstraat in Gorssel vertelt dat Janneke de Waal, een meisje uit Bruinisse, bij hen heeft gelogeerd. ”Er kwam een groene bus aanrijden met daarin kinderen uit Bruinisse. Ze hadden een kartonnen kaartje om de nek met daarop hun naam. Janneke heeft nog vele vakanties bij ons doorgebracht en wij, mijn zus Anneke en ik, logeerden dan op Bru, zo werd het dorp genoemd. Het was voor die tijd een hele reis met de auto, uren rijden, snelwegen waren er nog niet, met de pont over de Zijpe naar Bruinisse op Schouwen-Duiveland.

Gelukkig had mijn vader een auto, zodat we Janneke ook op konden halen. We hebben zelfs Jannekes trouwfeest, jaren geleden, mee mogen maken. Hoe het Janneke nu gaat weet ik niet, misschien kan ik dat nog achterhalen”.
Wim ter Meulen uit Almen was in 1953 ongeveer zes jaar oud. Op de boerderij van het gezin Ter Meulen aan de Asselerweg heeft de eveneens zesjarige Leen de Keyser uit Bruinisse gelogeerd. Van de logeerpartij zelf weet Wim zich niet zoveel meer te herinneren. Wel weet hij dat Leen een Zeeuws dialect sprak. Zijn ouders hadden moeite om Leen te verstaan. Op de vraag welk beroep zijn vader had, zei Leen steeds in Bru’s dialect ”vaere”. Dit klinkt als ”vère”. Bij Ter meulen kenden ze zo’n beroep niet. Leen bedoelde ”varen”, want later bleek dat zijn vader mosselvisser was.
Vooraf hadden de ouders van Leen een brief geschreven aan de familie Ter Meulen met daarin onder andere de opmerking dat Leen een heel mager jongetje was en dat hij heel weinig at. Groot was dan ook de verbazing toen Leen al op de eerste dag een grote stapel boterhammen wist te verorberen.

> De inwoners van Bruinisse noemen hun dorp Bru. Alle vissersschepen hebben een nummer BRU 12 etc.
> Ze noemen zichzelf geen Bruinissenaren, maar Bruënaren

Het verblijf was overigens heel succesvol, want het contact is tot op de dag van vandaag blijven bestaan. Wim en zijn ouders zijn na enige tijd ook in Zeeland op bezoek geweest. Toen Wim een jaar of twaalf was mochten hij en Leen een keer

mee naar de Waddenzee om daar op mosselen te vissen. Ook toen Wim en Leen volwassen werden en trouwden, bleef het contact bestaan, want ook tussen hun vrouwen klikte het. Vandaar dat het contact na 68 jaar nog steeds in stand is gebleven.
Ook Leen de Keyser kan zich van zijn logeerpartij in Almen niet veel meer herinneren. Daarvoor was hij destijds te jong. Hij weet wel dat het prettig toeven was op de boerderij in Almen. Maar een ding weet Leen heel zeker, zijn nicht Janneke heeft een geheugen als een encyclopedie. Zij was een paar jaar ouder en logeerde ergens in Gorssel. Zij kan kan ongetwijfeld het nodige vertellen.
Inderdaad, Janneke weet nog heel veel. Het blijkt om de eerder genoemde Janneke de Waal te gaan die bij de familie Denekamp in Gorssel heeft gelogeerd. Janneke is na haar huwelijk in Den Haag terechtgekomen en woont daar nog steeds. Ze kan nog heel enthousiast over haar verblijf in Gorssel vertellen.
Op 3 augustus 1953 vertrokken ze uit Bruinisse met drie bussen met daarin lagere-schookinderen (6-12 jaar) naar de gemeente Gorssel. Bij aankomst ging men eerst langs de diverse dorpen. Ze noemt Almen, Harfsen en Epse, maar de bus zal ook wel in Eefde gestopt zijn om kinderen uit te laden. De kinderen hadden allemaal een label aan een touwtje om de nek met daarop hun naam en de naam van de familie waar ze gingen logeren. Vanuit de bus was het een heel bijzonder gezicht hoe de gastouders op de kaartjes van de kinderen keken om hun logé te vinden. Als laatste stopte de bus bij het gemeentehuis in Gorssel. Hier stonden ook Jannekes gastouders pa en ma Denekamp. De familie Denekamp had twee dochters, Anneke van tien jaar en Heiny van zeven jaar. Het was altijd gezellig bij de familie Denekamp aan de Hoofdstraat 65 in Gorssel. Ze hadden een garagebedrijf met een paar benzinepompen voor het huis. Janneke kan zich nog de lekkere (!?) geur van de benzine herinneren. Al op de tweede dag van haar verblijf was het groot feest, want toen werd ze tien jaar. Ze mocht haar vriendin Anthonia, neefje Leen de Keyser en nichtje Joke Kik, die bij de familie Rietman in Epse logeerde, uitnodigen. Janneke kan zich nog goed herinneren dat ze op een stoel stond te zingen. Pa en ma Denekamp regelden allerlei uitstapjes naar bijvoorbeeld de Julianatoren in Apeldoorn, en Bad Boekelo. Meestal mochten dan ook wel enkele andere kinderen uit Bruinisse mee. Zwemmen deden de meisjes ook in het grote zwembad van Lochem en natuurlijk in ons eigen IJsselzwembad.
En dan is er het verhaal van Anthonia van der Weele, een vriendin van Janneke. Ze was elf jaar en logeerde bij de familie Muileman. Anthonia stuurde tijdens haar logeerpartij twee heel lange brieven aan haar vader (de moeder van Anthonia was een jaar voor de ramp overleden). Uit de brieven blijkt dat ook Anthonia het prima naar haar zin had bij de familie Muileman. Wel moest ze er een beetje aan wennen dat bij de familie Muileman wat losser met godsdienstige regels werd omgegaan dan Anthonia in Bruinisse gewend was. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de volgend citaten in haar brieven:

Anthonia (in matrozenpakje) met de familie Muileman

”De mensen zijn maar een beetje Christelijk. Doen alleen voor het eten bidden, maar niet lezen en danken. Ik doe wel danken.”
”Zondag ga ik naar de kerk met de twee oudste meisjes. Het is een kerk van alles door elkaar, want er is maar één kerk, dus dat moet dan maar.”
”Zondag zijn we wezen wandelen. Ze wilden eerst gaan fietsen naar een speeltuin. Maar toen heb ik gezegd dat ik niet mocht. Dus zijn we gaan wandelen.”
De familie Muileman had vier kinderen Hennie, Dinie, Dickie en Hein. De oudste dochter was al wat ouder en werkte in Deventer. Bovendien had ze een verloofde met een fototoestel, vandaar onderstaande foto. De familie Muileman is in 1954 naar Australië geëmigreerd.

Maar aan alles komt een eind, dus ook aan de logeerpartij. Na drie weken kwamen de bussen weer langs de dorpen om de kinderen terug te brengen naar Bruinisse. De meeste kinderen hebben een prachtige tijd gehad. Ze zullen dit verblijf hun hele leven niet meer vergeten.
Helaas waren er ook uitzonderingen. Zo kreeg Adrie Okkersen, ondanks dat ze bij heel lieve mensen (familie Meedendorp aan de Elfuursweg 4 in Gorssel) te gast was, al snel heimwee. Ze moest regelmatig huilen. Adrie weet nu nog dat die drie weken vakantie voor haar wel heel erg lang geduurd hebben.
Een jaar later, in de zomer van 1954, is een groot deel van de kinderen opnieuw bij hun gastouders gaan logeren. En weer een jaar later, nadat in Bruinisse alles weer op orde was, werden de rollen omgedraaid en mochten veel Gorsselse kinderen op vakantie in Bruinisse.

In de loop der jaren zijn helaas veel contacten langzaam maar zeker verwaterd. Zo is Janneke de Waal voor het laatst in 1990 in Gorssel geweest om de begrafenis van pa Denekamp bij te wonen. Zij is nu vast van plan om het contact met Anneke en Heiny Denekamp nieuw leven in te blazen. De afspraken zijn al gemaakt. Als u dit verhaal leest dan is Janneke waarschijnlijk al opnieuw in Gorssel geweest om de oude contacten te herstellen.

Het gastgezin Rietman uit Epse in 1955 op bezoek in Bruinisse. Zittend v.l.n.r. Lientje Rietman, Janneke de Waal en Joke Kik. Boven v.l.n.r. Annie Rietman, Johanna de Waal en mevrouw Kik

1954: Wie goed doet, goed ontmoet

Op zaterdagmorgen 7 maart 1954 is in Eefde de kapel op de Mettray afgebrand. Niet alleen het kerkje, maar ook het kostbare orgel ter waarde van ƒ 30.000 ging in vlammen op. De verzekering dekte welliswaar een deel van de schade maar lang niet voldoende om de kapel weer op te bouwen.

Dit bericht bereikte ook Bruinisse, getuige het volgende artikel in de Zeeuwse media:

"Wie goed doet, goed ontmoet. Dit ervaren thans de inwoners van het Gelderse plaatsje Gorssel dat na de watersnood Bruinisse adopteerde. Gorsselse jongelieden togen naar dat dorpje in het rampgebied en droegen met hamer en kwast het hunne bij tot het herstel van Bruinisse.

Een jaar later werd het kerkje van de Stichting Nederlands Mettray op Gorssels grondgebied door een brand in de as gelegd. Onmiddellijk en spontaan zamelden de Bruinissenaren een bedrag in om te helpen bij de herbouw. Het gemeentebestuur wil ook niet achterblijven. Het heeft nu besloten het avondmaalzilver te schenken voor het welhaast herbouwd kerkje." Dit avondmaalzilver is er nog steeds, maar is intussen wel verhuisd naar de kerk in Eefde.

De Gorsselse brandweer ruimt het blusmateriaal op na de hevige brand in de kapel in 1954

Avondmaalzilver geschonken door het gemeentestuur van Bruinisse

1954: Gorssel belooft Bruinisse een muziektent

De bewoners van de gemeente Gorssel hebben Bruinisse niet alleen geholpen met het opruimen van de smeertroep na de overstroming. Ze hebben Bruinisse ook een muziekkoepel geschonken, dat wil zeggen ze hebben fors bijgedragen in de kosten van de bouw.

De bouw van een muziektent stond al twaalf jaar op het verlanglijstje van Bruinisse, maar kon niet worden gerealiseerd vanwege de financiële situatie van de gemeente. Nadat in Bruinisse alles weer opgeruimd en schoon was werd de vraag gesteld wat de verdere wensen waren. Een muziektent als een soort herinnering aan een intensieve periode van hulp en samenwerking tussen beide gemeenten bleek een geweldig idee.

Het ontwerp is gemaakt door ir. Sobel, gemeenteraadslid van Gorssel. Volgens het Zeeuws Dagblad heeft hij er een kunstzinnig geheel van gemaakt dat niet alleen beantwoordt aan strenge accoustische eisen, maar dat er ook voor zorgt dat de muzikanten volkomen tochtvrij hun nummer kunnen uitvoeren en in deze opzet is hij volkomen geslaagd.

De fraaie muziektent, helaas afgebroken in 2018

De muziektent heeft meer dan zestig jaar trouw dienst gedaan. Helaas is er in 2018 afscheid van genomen in verband met een herinrichting van het dorpsplein.

1954: Bruinisse bezoekt Gorssel

Op donderdag 1 juli 1954 brachten bewoners van Bruinisse een bezoek aan Gorssel. De Zeeuwen reageerden opgetogen over de manier hoe ze verwelkomd werden. De bewoners van Gorssel boden een logeerplek aan en wie een auto in bezit had, maakte een extra rit om zijn Zeeuwse gasten op te halen.

Diezelfde avond was er een concert in het openluchttheater van Gorssel. Iedereen hoorde staande het Zeeuwse volkslied aan. Aan het einde van de avond sprak de burgemeester van Bruinisse zijn dank uit. Maar dat deed hij niet alleen; hij gaf ook het woord aan een echte Bruinissenaar. Die bedankte het publiek voor al het mooie wat zij die dag hadden meegemaakt. Veel inwoners van beide plaatsen vormden die dag hechte vriendschappen met elkaar. En ze zouden elkaar nog een stuk vaker gaan zien; een week later gingen de gastvrouwen en -heren uit Gorssel al richting Bruinisse voor een tegenbezoek.

1956: Adoptie wordt feestelijk afgesloten

Op zaterdag 8 september 1956 werd de adoptie van Bruinisse door Gorssel formeel afgesloten. Dit is tevens het moment dat de muziektent officieel wordt ingewijd. Het Zeeuws Dagblad schrijft hierover dat deze muziektent, die door de Gelderse gemeente Gorssel is bekostigd, tot in lengte van dagen een monument

zal zijn dat herinnert aan de offervaardigheid en de gemeenschapszin van landgenoten die men voorheen niet kende, maar waarmee in tijden van nood hechte vriendschapsbanden ontstonden.
Op deze gedenkwaardige dag wordt Bruinisse overspoeld door Gorsselnaren. Nu niet om te helpen, maar om feest te vieren. In totaal waren 200 inwoners van de gemeente Gorssel naar Bruinisse gekomen.
Om twee uur 's middags werd eerst in de Poststraat thee gedronken met de Gorsselse bezoekers. Om drie uur toog men naar de muziektent voor de officiele opening hiervan. Hier sprak eerst burgemeester Michaëlis en daarna de Gorsselse burgemeester Thate. Beiden wezen op de uitstekende vriendschapsbanden die tussen de twee gemeenten waren ontstaan.

Burgemeester Michaëlis van Bruinisse

Burgemeester Michaëlis bood het gemeentebestuur van Gorssel een fraai watersnoodschilderij aan. Dit als zichtbare dank voor de geboden hulp die aan Bruinisse is verleend. Het is een schilderij van kunstenaar Meine Jansen waarin het geweld van de watersnoodramp treffend wordt uitgebeeld.

Nadat het dundoek was gevallen dat de ruimte van de nieuwe muziektent afsloot, speelde de Gorsselse harmonie Kunstmin het Wilhelmus. Daar zou het niet bij blijven, het Gorsselse orkest zou die middag haar hoge muzikale kwaliteit diverse malen laten horen. Het Zeeuws Dagblad schrijft hierover dat Kunstmin uitkomt in de Vaandelafdeling, de hoogste graad die op het gebied van Harmonie en Fanfare is te bereiken. Naast het harmonieorkest van Kunstmin was ook de voltallige drumband aanwezig. De aanwezigheid en het optreden van de boerendansers bleef natuurlijk ook niet onopgemerkt. Daarover wordt geschreven:
'De boerendansers genieten tot ver over de grenzen vermaardheid. De Scandinavische landen en Engeland behoren tot de gebieden waar regelmatig wordt opgetreden. En ook in eigen land weet men deze folkloristische kunst in oud Gelders kostuum regelmatig voor het voetlicht te brengen.'
Om vier uur begon een muzikale omgang door de straten van Bruinisse. Hierbij lieten niet alleen het harmonieorkest maar ook de drumband van Kunstmin van zich horen. Ook de klompendansers en de vele andere belangstellenden liepen mee in de feestelijk stoet.
Met deze indrukwekkende middag kwam een einde aan de adoptie van de gemeente Bruinisse. Natuurlijk bleven er nog wel persoonlijke contacten tussen

de gemeentebesturen en ook tussen de inwoners. Maar in de loop der jaren en zeker na de wisseling van de burgemeesters werden de meeste contacten langzaam maar zeker minder. De beide burgemeesters waren immers altijd de drijvende krachten achter de samenwerking en de onderlinge contacten geweest.

Watersnoodschilderij Meine Jansen

2003: Gorssel is vijftig jaar later nog niet vergeten

In 2003 werd in Zeeland herdacht dat de watersnoodramp vijftig jaar geleden plaats vond. Ook na zo'n lange tijd was men de hulp van de gemeente Gorssel nog niet vergeten. Van het 'Comité Herdenking Watersnoodramp 1953' van de gemeente Schouwen-Duiveland, waaronder het dorp Bruinisse inmiddels viel, kreeg de gemeente Gorssel een uitnodiging om de herdenking bij te wonen. Namens de gemeente Gorssel woonden burgemeester Nico Meerburg en Henk W. Woertman Gzn. de herdenking bij.

2021: Na 68 jaar is de cirkel rond

Het watersnoodschilderij bleef in het gemeentehuis van Gorssel jarenlang de meest zichtbare herinnering aan de intensieve hulp aan Bruinisse. Bij de verhuizing van de gemeente naar Lochem is het schilderij aan De Elf Marken overgedragen.

De laatste jaren heeft het in het Tramstation gehangen. Maar op een gegeven moment was er daar ook geen plaats meer. Je kunt zo'n historisch schilderij niet zomaar ergens in een kelder opslaan. Maar wat dan? Hanneke Evink wist er wel raad mee. Zij is met het schilderij in haar bagage naar Zeeland gereisd. Daar heeft ze het aangeboden aan het Watersnoodmuseum in Ouwerkerk.

Op de facebookpagina van het Museum van 18 augustus 2021 lezen we het volgende:
'Regelmatig worden er objecten geschonken aan het Watersnoodmuseum. Afgelopen week werd er een bijzonder schilderij overhandigd door Hanneke Evink van de Historische Vereniging in Gorssel aan Siemco Louwerse (directeur Watersnoodmuseum).

Bruinisse was na de ramp van 1953 de adoptiegemeente van Gorssel. De gemeente Bruinisse heeft toen de opdracht gegeven aan Meine Jansen om een schilderij te maken als dank aan de gemeente Gorssel. Het schilderij heeft 60 jaar gehangen in het gemeentehuis van Gorssel, waarna het in bezit kwam van de Historische Vereniging in Gorssel.'
De Zeeuwen wilden met deze eenvoudige overhandiging niet volstaan. Hanneke Evink werd gevraagd om op 8 november 2021 nog een keer naar Zeeland te komen. In het Watersnoodmuseum in Ouwerkerk was een 'Oral History Day' georganiseerd. Onder het oog van 130 mensen mocht Hanneke het schilderij nog een keer aan de museumdirecteur overhandigen. Daarbij werd door haar het bijbehorende gedicht gezongen:

Kleine boot
Je bent zozeer getroost
Je ging er kopje onder in
Zoals tienduizend dingen onder gingen
In de eindeloze bruin
Zoals tienduizend dingen bleven staan
In een onafgemaakte schreeuw

Gaandeweg mengde zich
Blauw in bruin, voel hoe zacht!
Dans en deining in de kolken, kijk hoe doorzichtig!

Nu hoef je niet meer getroost
Alleen nog maar gedragen:
Laat je dragen, lieve, laat je
Varen in een kleine boot
Zonder ook maar een ding te vergeten.

Gedicht door Ernestine Scheer bij het schilderij van Jan Meine Jansen uit 1953 over de watersnoodramp in dat jaar in Zeeland. Ter gelegenheid van de teruggave van dit schilderij door Hanneke Evink via de Historische Vereniging De Elf Marken te Gorssel aan Het Watersnoodmuseum te Ouwerkerk op 8 november 2021

Siemco Louwerse en Hanneke Evink

Na de lunch werd door zangeres Hanneke nog een muzikaal programma verzorgd. In haar eentje zette zij zo Gorssel weer heel duidelijk op de kaart in Zeeland. Kortom, een geweldige dag waarmee de rondreis van het watersnoodschilderij voorlopig is afgesloten.
Maar de dankbaarheid van de Zeeuwen is groot en hun geheugen is heel sterk. Wie weet krijgt dit verhaal ooit nog weer een vervolg.

Bronnen:
Deventer Dagblad
Provinciale Zeeuwse Courant
Peter Geerse, zoon van Marinus Geerse, journalist van het Deventer Dagblad
Tal van direct betrokkenen (vakantiekinderen) uit de voormalige gemeenten Gorssel en Bruinisse
Janneke de Waal die proactief informatie verstrekte
Jubileumboekje 'Bruinisse, met vlag en wimpel 1468-1968'.
Hanneke Evink, die met het schilderij voor een prachtig 'slotakkoord' zorgde

TEUNTJE HOLTSLAG EN DE FOUTE 'JANNEN'

Wilma Groot Enzerink

Het schemert al aan het eind van de middag op 3 april 1786, wanneer de dienstmeid Jochemina Berents bij de waterput van de Voorster Bouhof in Eefde staat en de twee buurkinderen van Meulenbeld komen aangerend. "Wet iej wat wiele zonet hebt 'ezeen? Doar lig 'n dood kindje in de graev'n!" Geschrokken van wat de buurkinderen haar vertellen, gaat Jochemina snel naar haar boerin Reijnira Eggink. Zij waarschuwt vervolgens haar man Anthony Loman en even later vertrekt een groepje mensen naar de sloot waar de kinderen het kind gevonden hebben. Daar aangekomen treffen ze inderdaad het lichaampje aan van een op het oog voldragen baby, een jongetje.
Anthony, die na zijn huwelijk met Reijnira - weduwe van Derk Voorsterboer - ook Voorsterboer wordt genoemd, waarschuwt meteen de onderrigter van Warnsveld. Deze geeft opdracht om het lijkje veilig te stellen tot de volgende dag wanneer hij met zijn onderzoek kan beginnen. Het bevroren lichaampje wordt overgebracht naar de Meulenbeld, een daglonershuisje waar Willem Harmsen, Willemken Willemsen Priesters en hun kinderen wonen. Willem en Hillebrand Wieggers, knecht op de Voorster Bouhof, houden die nacht de wacht bij het kindje.

De volgende morgen arriveren de doctoren Berns en Wilkes, die het lichaam grondig onderzoeken. Zij komen tot de conclusie dat het jongetje enige tijd geleden geboren is omdat de eerste tekenen van ontbinding al zichtbaar zijn. Door de vrieskou kunnen zij echter niet precies aangeven wanneer het overlijden plaats vond. Het kind heeft wel geademd want de uitgenomen longetjes blijven drijven in een bak water. De verschoven botdelen van de schedel zouden mogelijk het gevolg zijn van een val maar uit ondervinding weten de heren medici dat deze verschuiving niet per definitie dodelijk is. De doodsoorzaak moet gezocht worden in het feit dat de navelstreng niet is afgebonden, waardoor het kind langzaam maar zeker is doodgebloed.

Het gericht van het Scholtambt Zutphen begint met het onderzoek en ondervraagt in eerste instantie Anthony, zijn vrouw Reijnira en hun dienstmeid Jochemina. Anthony en Reijnira zeggen niet te weten hoe het kindje in de sloot terecht kan zijn gekomen. Ze vertellen dat het sowieso gebeurd moet zijn toen het donker was, want zij kijken vanuit hun keukenraam uit op de weg die langs de sloot loopt. Iedereen die over die weg loopt wordt opgemerkt, is het niet door hen dan wel door de bewoners van Meulenbeld. Jochemina vertelt dat er, naast haar, nog een dienstmeid is op de Voorster Bouhof. Sinds 1 november 1785 is ene Teuntje Holtslag in dienst. Jochemina en Teuntje slapen samen in een beddestee en ze herinnert zich dat Teuntje een week of drie geleden 's nachts is opgestaan omdat ze zich niet goed voelde. Teuntje heeft gekreund en daardoor is Jochemina wakker

geworden. Toen Teuntje de kamer is uitgegaan omdat ze bij het vuur wilde gaan zitten, is Jochemina weer in slaap gevallen. Een poosje later merkte ze dat Teuntje weer bij haar in bed lag. De volgende morgen heeft ze gezien dat er wel een halve emmer bloed op de vloer lag en dat heeft ze toen opgeruimd. Teuntje heeft haar die ochtend verteld dat ze 's nachts een bloedstorting had gehad. Ze had al een hele tijd niet of nauwelijks meer gemenstrueerd, iets wat Jochemina ook al was opgevallen. Al die tijd had het bloed zich opgehoopt in haar buik en die nacht was het losgekomen. Omdat ze zich niet zo goed voelde, is Teuntje tot een uur of twee 's middags in bed gebleven. Toen is ze opgestaan en gaan spinnen. Ook de dagen erna heeft Teuntje gewoon haar werk gedaan, wel was ze magerder geworden en bleek geweest. Jochemina verklaart dat niets erop wijst dat Teuntje die nacht bevallen is van een kind. Wanneer Anthony en Reijnira nogmaals gevraagd wordt naar de toestand van Teuntje verklaren ook zij dat zij niet gemerkt of geweten hebben dat Teuntje zwanger was, noch dat ze bevallen zou zijn.

De verklaring van Jochemina is kennelijk voldoende om Teuntje gevangen te zetten. Op 7 april beginnen de eerste verhoren en ondergaat Teuntje een medisch onderzoek.

Op requisitie van een WelEdelen Scholten Gerigte van Zutphen, hebben wij ondergeschreven gevisiteerd een vrouwspersoon alhier gevangen gehouden wordende en bevonden, dat de borsten niet opgezet maar week en wel enigszins hangende waren, hebbende geen blijk van eenig zog, zijn ook de tepels niet merkende uitstekende. De buik was wel wat uitgezet, dog niet slap of hangende.
Waaruit ons geenszins blijkt dat deeze persoon kortelijk geleden gekraamt heeft.
Actum Zutphen, den 7 April 1786 J.H. Berns A.G. Klose

Uit de verhoren van Teuntje en andere getuigen ontvouwt zich stilaan het leven van een jonge vrouw die feilloos 'foute' Jannen van het type wel-de-lusten-niet-de-lasten weet te vinden.
Teuntje is gedoopt op 29 april 1759 in Warnsveld, als jongste kind van het echtpaar Jan Borghorst (Holtslag) en Jenneken Holtslag. Jan komt van oorsprong uit Gelselaar en is ingetrouwd op 't Holtslag in Warken onder Warnsveld. Van de 8 broertjes en zusjes die boven haar zitten, leven er nog 3 wanneer Teuntje wordt geboren.
Als jong meisje begint ze in haar eerste dienstje op 't Hummel in Warnsveld. Na drie jaar vertrekt ze naar de Huete. In mei 1781 begint ze als dienstmeid bij Willem Stormink op 't Swavink, bij het landgoed Rijsselt in Eefde. Op het Swavink woonde ook ene Jan Bruininkweert/Hammerman als knecht. Tussen Teuntje en Jan bloeit er iets moois op en alles lijkt koek en ei totdat Teuntje zwanger blijkt te zijn. Jan prakkiseert er niet over om met haar te trouwen en verdwijnt zo snel mogelijk uit beeld door soldaat te worden.

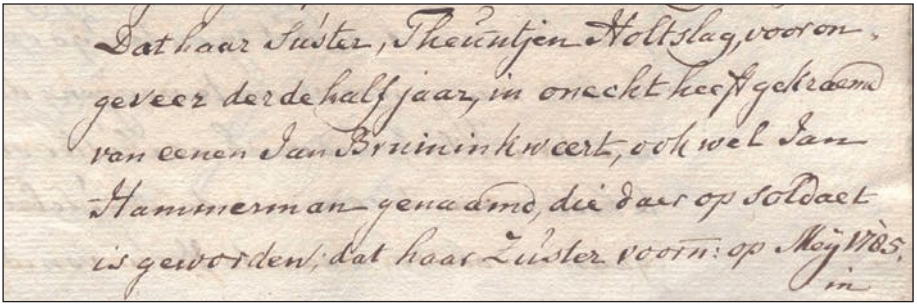
Dat haar Suster, Theuntjen Holtslag, voor on-
geveer der de half jaar, in onecht heeft gekreegen
van eenen Jan Bruininkweert, ook wel Jan
Hammerman genaamd, die daar op soldaet
is geworden; dat haar Suster voorn: op Mey 1785,
in

Verhoor van Willemke Holtslag, waarin ze vertelt over Teuntje's eerste zwangerschap

Teuntje mag 3 weken voor het verstrijken van haar diensttijd bij boer Swavink, inmiddels hoogzwanger, vertrekken om te gaan bevallen bij haar ouders op 't Holtslag.
Daar wordt op 28 mei 1783 de kleine Jenneken geboren, vernoemd naar Teuntje's moeder.
Het meisje wordt op 1 juni gedoopt en haar tante Willemke is doopgetuige.

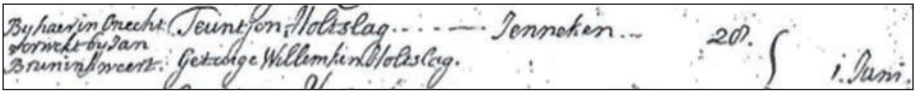
By haar in Onecht Teuntjen Holtslag . . . . . Jenneken . . 20. 1. Jun.
Stemmen by Jan Bruininkweert. Getuige Willemken Holtslag.

De eerste tijd blijft Teuntje thuis, bij haar ouders en haar dochtertje. Dan gaat ze weer aan het werk, als meid op de Bouwhof in Brummen. Ze verdient hier 22 gulden per jaar, waarvan ze 15 gulden aan haar ouders moet geven voor de kosten van onderhoud van Jenneken die bij opa en oma is gebleven. Op 26 december 1784 overlijdt Jenneken, anderhalf jaar oud.

In mei 1785 vertrekt Teuntje naar Angerlo. Ze wordt dienstmeid bij Christiaan Willems en Hendrika Swavink – de schoonzoon en dochter van Willem Stormink op Swavink in Eefde – die op de Grote of Oude Kell wonen. Daar ontmoet ze Jan Hengevelt, voormalig knecht op de Grote Kell en nu knecht bij de buurvrouw, de weduwe Capel. Samen met Jan gaat ze naar de Doesburgse kermis en ook op Groot Kell komt hij om haar te zien en spreken en dit blijft niet zonder gevolgen. Opnieuw raakt Teuntje zwanger en ook deze Jan laat weten niets te zien in een huwelijk met haar. Het was wat hem betreft "eene enkele reijse" en het staat haar vrij om te gaan en staan waar ze wil met het kind. Hij wil er niets mee te maken hebben.
Teuntje stapt rond 20 oktober 1785 naar de Heer A.H. van der Capellen tot den Boedelhoff, rigter in Doesburg, en vraagt hem om raad. Ze vertelt zwanger te zijn geworden van een boerenknecht die niets meer met haar van doen wil hebben. Hij schijnt zich in Wehl op te houden en ze voelt zich door hem bedrogen.

Wanneer Teuntje op de vraag of de man in kwestie haar trouwbeloftes heeft gedaan, ontkennend moet antwoorden, zegt de rigter dat hij haar niet kan helpen. Hij kan haar alleen adviseren om "door twee personen hem een afvrage te laten doen" of "bij de verlossing het kind aan hem als vader op te sweeren en dan hem soo tot defloratie, als onderhouts des kinds ten Hove te citeren."
Teuntje doet geen van beide. Ze vertrekt uit Angerlo en begint op Allerheiligen 1785 op de Voorster Bouhof als meid.
Wanneer Anthony Voorsterboer samen met Garrit Temmink, een dagloner uit het kerspel Almen die geregeld voor Anthony werkt, eind februari naar Angerlo gaat om de kist van Teuntje op te halen die nog op Groot Kell staat, wordt hem door een buurvrouw van Groot Kell gevraagd of Teuntje inmiddels al is bevallen. Anthony heeft daarop geantwoord dat Teuntje helemaal niet zwanger is.

Het is Teuntje gelukt om, ondanks de geruchten, iedereen in haar omgeving te laten geloven dat ze niet zwanger is. En zelfs na de vondst van het kinderlijkje in combinatie met het verhaal van Teuntje over de 'bloedstorting' als gevolg van opgehoopt menstruatiebloed, blijven mensen twijfels houden of het kind van Teuntje is. Ze heeft haar zwangerschap goed weten te verbergen en iedere insinuatie heel overtuigend ontkend. Later verklaart ze dat ze dit deed uit vrees voor haar ouders, die al eerder een kind van haar in huis hebben gehad.
De rigter van het Scholtambt weet uiteindelijk een bekentenis los te krijgen. Ja, het klopt dat zij die nacht bevallen is van een kind. Het kwam levenloos ter wereld. Ze heeft het kind eerst op de vloer laten liggen en daarna uit het raam gegooid. In de vroege ochtend is ze opgestaan uit bed, naar buiten gegaan en heeft ze het kindje opgeraapt om het bij de sloot neer te leggen. Omdat de grond hard bevroren was, kon ze het niet begraven. Ze heeft het lijkje toegedekt met sneeuw en loof. Door het stijgen van het waterpeil door dooi zal het kind in het water terecht zijn gekomen.
Hoe er ook op haar ingesproken wordt, ze blijft altijd ontkennen haar kind van het leven beroofd te hebben en blijft beweren dat het dood ter wereld kwam.

Op 1 augustus 1786 wordt Teuntje veroordeeld tot 25 jaar Tuchthuis en daarna levenslange verbanning uit de Provincie.

Bronnen:
Gelders Archief Toegangsnr. 0124 inventarisnr. 4668
NL-ZuRAZ, Scholtambt Zutphen 0338, inventarisnummer 7

Naschrift redactie:
Dit artikel verscheen eerder in het Oostgelders Tijdschrift voor Genealogie en Boerderijonderzoek (OTGB) 1e kwartaal 2019 en werd overgenomen met toestemming van de auteur.

UIT HET ARCHIEF (10): Kaalslag aan de Joppelaan

Mirjam van Velzen-Barendsen

Op bijgaande foto zien we de bomenkap in 1951 aan de Joppelaan in Gorssel - toen ook nog wel Stationslaan genoemd - die plaatsvond in het kader van de plannen van de gemeente Gorssel na de Tweede Wereldoorlog. Naast de algemene wederopbouwplannen voor de diverse kernen in de gemeente, werden er ook specifiekere plannen gemaakt; zoals voor de verbetering en verharding van de wegen. In een fotoalbum met foto's van de uitvoering van de plannen, is deze foto van de kap opgenomen.

Het kappen van de bomen langs de laan was echter niet vanzelfsprekend. Op 8 december 1939 was namelijk een landelijk kapverbod ingesteld door de minister van Economische zaken. Dit verbod gold voor iedereen; dus ook voor particulieren met een enkele boom in de tuin. Tijdens de Tweede Wereldoorlog kwam dit kapverbod Nederland goed van pas. De import van hout stond namelijk vrijwel stil. Door het kapverbod beschikte Nederland echter zelf over voldoende hout en kon er met ontheffingen noodzakelijke kap plaatsvinden voor bijvoorbeeld het maken van klompen en lucifers.

In oktober 1950 werd het verbod gedeeltelijk opgeheven; de noodzaak was verdwenen en het verbod werd beschouwd als een inbreuk op de vrijheid van handelen door eigenaren van houtopstanden.

Mannen zijn druk bezig met het uitsnoeien van een gevelde boom aan de Joppelaan (Stationslaan)

Gorssel stelde, net als veel andere gemeenten in Nederland, na deze ontheffing een politieverordening op die inwoners van Gorssel verplichtte om eerst een kapvergunning aan te vragen. Het doel van de Raad was 'onnodige velling te voorkomen en om eventueel voorwaarden te kunnen stellen tot instandhouding van het dorpsschoon'.
Het lijkt erop dat het de bomen aan de Joppelaan niet vielen onder dit 'dorpsschoon'. De mannen op de foto zijn bezig met het 'uitsnoeien', oftewel het verwijderen van de takken van een gevelde boom. Hoewel de eerste bruikbare kettingzaag al in 1927 was uitgevonden, was deze zware machine nog altijd een onhandige luxe: hij woog meer dan 50 kilo en moest met twee man gehanteerd worden. In de praktijk gebeurde het vellen dan ook nog met de hand: dit was erg zwaar werk. Niet vreemd dus, dat de mannen in het midden van de foto even aan het uitrusten zijn!

Bronnen:
Nieuwsblad van Friesland 11-10-1950 (Delpher)
Regionaal Archief Zutphen (RAZ), 5002 Archief van de Gemeente Gorssel (1936-1959), inv.nrs. 16, 521 en 1287
RAZ, 5065 Fotocollectie Gorssel, SZU002019422_055_02

Uit De Gids van 6 juni 1952

Boterfabriek in Almen wordt gesloten

"Almen. Het is dan toch zover gekomen, dat Almen zijn boterfabriek gaat sluiten en met Eefde gaat samenwerken. Reeds enkele jaren is hier strijd om geweest. Verschillende vergaderingen zijn hierover gehouden. Circulaires zijn er onder de landbouwers verspreid. Commissies zijn er benoemd en eindelijk is de beslissing bij meerderheid van stemmen gevallen en Almen heeft geen boterfabriek meer. Zal dit verandering in Almen brengen? Ongetwijfeld. Jarenlang was Almen niet denkbaar zonder de boterfabriek. Vele jaren hebben de boeren hun melk naar 'hun fabriek' kunnen brengen. De paarden kenden de vaste route ... men zal een andere weg moeten gaan.
De fabriek te Eefde zal de voornaamste ontvanger worden. Almen scheen niet meer mee te kunnen komen. Hoewel de omzet nog behoorlijk was, acht de neutrale commissie het toch economisch niet langer verantwoord. De hedendaagse verbeteringen aan machines zouden grote bedragen eisen en deze waren niet verantwoord tegenover de Almense productie.
Maar zoals bij elke zaak zijn er voor- en tegenstanders. Maar de beslissing is met een voldoende, 2/3 meerderheid gevallen en al zal het voor de tegenstanders moeilijk zijn, het is toch gewoonte dat de minderheid zich bij de meerderheid moet neerleggen. Het feit ligt er nu eenmaal en men zal hierin moeten berusten.

Wij vinden het jammer voor Almen. Het is voor een dorp nooit prettig wanneer een bedrijf wat zo met de dorpsgemeenschap was samengegroeid, de deuren gaat sluiten, maar de noodzaak schijnt tot deze maatregel aanleiding te zijn."

Almen, Whemerweg (1971), gezien naar het oosten met de schoorsteenpijp van de voormalige zuivelfabriek en de toren van de kerk. De Whemerweg is na afbraak van de melkfabriek en de woningen op de voorgrond gereconstrueerd. (Foto collectie Erfgoedcentrum Zutphen, SZU002029902)

Toen en Nu (22)

De foto uit 1922 toont het kruispunt nabij Dennenbosch in Eefde. Links de Rustoordlaan en rechts de Kokstraat, uitkomend op de Schoolstraat (voorgrond) in Eefde.

Tegenwoordig is in het hoekpand een kapsalon gevestigd.

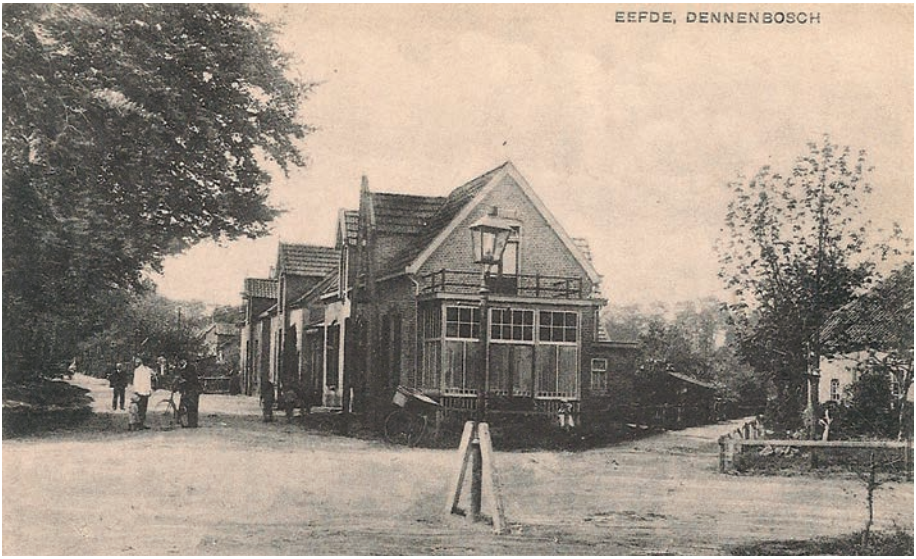

SPONSORS VAN DE ELF MARKEN

Almen:
Bouwbedrijf Geers BV, Kapelweg 22A
Geert de Groot fotograaf, Bakkersteeg 2
HCR De Hoofdige Boer, Dorpsstraat 38
Hotel Conferentiecentrum Landgoed Ehzerwold, Ehzerallee 14
Installatietechniek RoMa b.v., Scheggertdijk 41
Loonbedrijf Almen-Harfsen, Kapelweg 22
Museum STAAL (Pien Pon), Dorpsstraat 39
Tuintechniek Eefde, Scheggertdijk 4

Deventer:
Van Lente Systeemintegratie BV, Herfordstraat 5
Artistique BV, Solingenstraat 2
Internat. Transportbedr. Van Opijnen BV, Bochumstraat 6

Eefde:
Aannemersbedrijf Nengerman, Zutphenseweg 144
Autobedrijf Lenselink BV, Schoolstraat 11
Autoservice Eefde (J. Fomenko), Zutphenseweg 73
Brouwer Autoschade, Teenkweg 4
Coöp Versluis, Schurinklaan 16
De Stempel Winkel, Dr. Van der Hoevenlaan 27A
Dijkerman Rietdekkers, Flierderweg 20A
Fysiotherapie Eefde, (O. Karrenbelt), Meyerinkstraat 14
Fresco Schilders- en decoratiebedrijf, Kapperallee 61
Gudrun Raiss, Jodendijk 45
Gebr. Klumper Auto's, Kapperallee 87
Kwekerij De Veldsprong, Scheuterdijk 16
Landgoed het Haveke B&B, Zutphenseweg 113
Majoor Makelaars & Taxateurs, Rustoordlaan 50
MATRI B.V., Mettrayweg 30
Restaurant De Sluis, Schoolstraat 70
Schoonmaakbedrijf Frederiks VOF, Kokstraat 37
Tuincentrum De Blaakhof, De Blaak 15

Epse:
Autobedrijf Preuter, Lochemseweg 15
Installatiebedrijf Eefting, Lochemseweg 26
Installatiebedrijf Haarman, Lochemseweg 10

Gorssel:
Brinkman Super, Nijverheidsstraat 22
Camping Jong Amelte, Kwekerijweg 4
Eetcafé De Hoek, Joppelaan 5
Fysiotherapie Den Oldenhof, Hoofdstraat 45 (B101)
Praktijk Den Oldenhof, Hoofdstraat 45-B003
Kantoorboekhandel Bechtle, Hoofdstraat 40
Keukenstudio Stormink, Hoofdstraat 25
Loonbedrijf H. Boschloo & Zn, Gorsselse Enkweg 2A
René Vos Outdoor & Sports BV, Hoofdstraat 39

Schildersbedrijf D.G. Wesseldijk BV, Hoofdstraat 44
De Goede Slagerij, Hoofdstraat 38
Smits van Waesberghe Makelaars, Hoofdstraat 39B
Thoma & Bennink's Landerijenbureau, Hoofdstraat 47
Touwslagerij Steenbergen, Veldhofstraat 10A
De Traiteur Gorssel, Hoofdstraat 55
Weijler & Weijler tandartsen, Hoofdstraat 7
Welkoop Gorssel BV, Molenweg 38

Harfsen:
Aannemersbedrijf Haarman, Lochemseweg 107
André Brummelman Rietdekkersbedrijf, Zeedijk 5
De Haarbroekse Vijvertuin, Harfsensesteeg 40
Fa. Beltman, Haarbroeksteeg 4
Garagebedrijf Henk Slettenhaar, Lochemseweg 161C
Grond- en Straatwerken Schoneveld B.V., Koelerweg 1
Landwinkel & Bloembinderij 'De Winde', Braakhekkeweg 9
Recreatiepark De Huurne, Harfsensesteeg 15

Joppe:
Het Bosrestaurant, Joppelaan 100
Bouwbedrijf Enderink BV, Lochemseweg 64
Restaurant De Zessprong, Dortherdijk 6
Hertenfarm De Langekamp, Joppelaan 116
De Poorte (D. van. Helvoort) Joppelaan 81
N.M.J. Schrijver Rietdekkersbedrijf, Joppelaan 102

Kring van Dorth:
Stayokay Gorssel, Dortherweg 34

Lochem:
Lammerdink Print-Sign-Kleding, Eekmolenweg 28
Zweverink Muziek, Zwiepseweg 80

Rijssen:
Henk Klein Ovink Uitvaartverzorging, Kolenbrander 28

Vorden:
Te Loo B.V., Ambachtsweg 8

Warnsveld:
Kimenai Installatiebeheer bv, Rijksstraatweg 59

Zutphen:
Ahorn-bouwsystemen, Sontstraat 7
Kamphuis Hoogwerkers BV, Loohorst 7
Kamphuis Schilderwerken BV, Jutlandstraat 1
Rabobank Noord- en Oost-Achterhoek, Nieuwstad 1
Rexwinkel BV, Hermesweg 19
Welkoop Zutphen, Pollaan 50K

Inlichtingen over sponsoring bij de penningmeester.

Lidmaatschap
Het lidmaatschap loopt van 1 januari - 31 december.
Opzeggen van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 december.

De contributie bedraagt € 20,00 per jaar per gezin. Hiervoor heeft men vrije toegang tot de vergaderingen, lezing- en dia-avonden. Tevens wordt elk kwartaal Ons Markenboek gratis toegezonden.
Betaling van contributie, bijdragen of giften kan op de rekening van de vereniging nr. NL12RABO 0301 4056 11 bij de Rabobank Noord- en Oost-Achterhoek t.n.v.: Historische Vereniging De Elf Marken.
Voor contributiebetaling wordt de voorkeur gegeven aan een machtiging.

ANBI
De Historische Vereniging De Elf Marken heeft de status van Culturele ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling). De belastingdienst stimuleert daarmee de begunstiging van de vereniging met (periodieke) en testamentaire schenkingen.
Nadere informatie over schenkingen verstrekt de penningmeester.

Publicaties
Publicatie of overname van artikelen uit Ons Markenboek is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming van de voorzitter van de redactiecommissie.
Kopij te zenden aan een van de leden van de redactiecommissie, bij voorkeur via e-mail.

Openingstijden
Het verenigingsgebouw het Tramstation, Van der Capellenlaan 4 te Gorssel, is op dinsdagmiddag geopend van 14.00 - 16.00 uur en op donderdag- en vrijdagmorgen van 10.00 - 12.00 uur. Bij specifieke vragen kunt u mailen naar info@deelfmarken.nl

Regionaal Archief
Het gemeentearchief is ondergebracht bij het Regionaal Archief Zutphen, tel. 140575, www.regionaalarchiefzutphen.nl.
U kunt hier terecht van dinsdag t/m vrijdag van 10.00 - 16.00 uur.

Het Gelders Archief
Openingstijden dinsdag tot en met donderdag van 10.00 - 17.00 uur en elke tweede zaterdag van de maand van 9.00 tot 17.00 uur.
Gelders Archief, Westervoortsedijk 67D, 6827 AT Arnhem, tel. 026 - 3521600,
www.geldersarchief.nl

Het tramstation vanaf 1926